

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. sausio 22 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 — 5 straipsnio 3 punktas — Specialioji jurisdikcija bylose dėl deliktų ar kvazideliktų — Autorių teisės — Nematerialaus pobūdžio turinys — Patalpinimas internete — Žalą sukėlusio įvykio vietos nustatymas — Kriterijai“

Byloje C-441/13

dėl *Handelsgericht Wien* (Austrija) 2013 m. liepos 3 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. rugpjūčio 5 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Pez Hejduk

prieš

EnergieAgentur.NRW GmbH

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas) ir A. Prechal,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

kancleris A. Calot Escobar,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- P. Hejduk, atstovaujamo *Rechtsanwalt* M. Pilz,
  - *EnergieAgentur.NRW GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* M. Wukoschitz,
  - Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,
  - Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir E. Pedrosa,
  - Šveicarijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jametti,
  - Europos Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët ir M. Wilderspin,
- susipažinęs su 2014 m. rugsėjo 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 5 straipsnio 3 punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant P. Hejduk, gyvenančios Vienoje (Austrija), ir *EnergieAgentur.NRW GmbH* (toliau – *EnergieAgentur*), kurios buveinė yra Diuseldorfe (Vokietija), ginčą dėl prašymo konstatuoti autorių teisių pažeidimą dėl P. Hejduk padarytų nuotraukų paskelbimo *EnergieAgentur* interneto svetainėje be jos sutikimo.

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 44/2001

- 3 Iš Reglamento Nr. 44/2001 2 konstatuojamosios dalies matyti, jog juo siekiama tam, kad gerai veiktų vidaus rinka, priimti „nuostatas dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo ir formalumų supaprastinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą teismo priimtų sprendimų valstybėse narėse, kurios privalo laikytis šio reglamento, pripažinimą ir vykdymą“.
- 4 Šio reglamento 11, 12 ir 15 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(11)

Jurisdikcijos taisyklės turi būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai priklauso nuo atsakovo gyvenamosios vietos, ir šiuo pagrindu jurisdikcija turi būti visada prieinama, išskyrus keletą aiškiai nustatytų situacijų, kuriuose bylinėjimosi objektas arba šalių autonomija pateisinama kaip kitokia susijusi aplinkybė. Turi būti atskirai apibrėžta juridinio [asmens] buveinė, siekiant didesnio bendrų taisyklių aiškumo ir išvengti jurisdikcijos prieštaravimų.

(12) Jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo gyvenamąją vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą.

<...>

(15) Siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, reikia sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai.
<...>“

- 5 Minėto reglamento II skyriuje nustatytos jurisdikcijos taisyklės.
- 6 Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus 1 skirsnyje „Bendrosios nuostatos“ esančio 2 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“
- 7 Šio reglamento minėtame 1 skirsnyje esančio 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims bylos gali būti keliamos kitos valstybės narės teismuose tik pagal šio skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles.“

- 8 Minėto reglamento II skyriaus 2 skirsnyje „Speciali jurisdikcija“ esančio 5 straipsnio 3 punkte numatyta:
„Valstybėje narėje nuolat gyvenančiam asmeniui kitoje valstybėje narėje byla dėl:

<...>

- 3) civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto gali būti iškelta vietos, kurioje įvyko žala sukėlęs įvykis ar jis gali įvykti, [teismuose].“

Direktyva 2001/29/EB

- 9 Pagal 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230) 1 straipsnio 1 dalį:

„Ši direktyva reglamentuoja teisinę autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą vidaus rinkos sistemoje, ypač atsižvelgiant į informacinę visuomenę.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 10 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad P. Hejduk yra profesionali architektūros fotografė, be kita ko, fotografijos kūrinių, kuriuose vaizduojami austrų architekto Georg W. Reinberg darbai, autorė. Pastarasis 2004 m. rugsėjo 16 d. *EnergieAgentur* surengtoje konferencijoje panaudojo P. Hejduk padarytas nuotraukas siekdamas pateikti savo statinių pavyzdžių, o tam P. Hejduk jam davė leidimą.
- 11 Paskui *EnergieAgentur* be P. Hejduk leidimo ir be nuorodos į autorių teises suteikė galimybę savo interneto svetainėje žiūrėti ir iš jos atsisiųsti minėtas nuotraukas.
- 12 Manydama, kad *EnergieAgentur* pažeidė jos autorių teises, P. Hejduk kreipėsi į *Handelsgericht Wien* siekdama, kad būtų atlyginti 4 050 eurų dydžio nuostoliai ir leista paskelbti sprendimą šios bendrovės sąskaita.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad siekdama pateisinti šio teismo pasirinkimą P. Hejduk remiasi Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktu. *EnergieAgentur* pareiškė prieštaravimą, grindžiamą *Handelsgericht Wien* tarptautinės ir teritorinės jurisdikcijos nebuvimu, ir tvirtino, kad jos interneto svetainė nėra skirta Austrijai, o vien galimybės iš šios valstybės narės žiūrėti šią interneto svetainę nepakanka, kad minėtam teismui būtų priskirta jurisdikcija.
- 14 Tokiomis aplinkybėmis *Handelsgericht Wien* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 44/2001] 5 straipsnio 3 punktą reikia aiškinti taip, kad byloje dėl autorių teisėms gretutinių teisių pažeidimo, kaip teigiama, padaryto suteikiant galimybę rasti nuotrauką interneto svetainėje, kuri eksploatuojama naudojant valstybės narės, kitos nei ta, kurioje teisių turėtojas turi gyvenamąją vietą, pirmo lygio domeną, jurisdikcija suteikiama:

- tik tos valstybės narės teismams, kurioje tariamas pažeidėjas turi savo buveinę, ir
- tik tos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) teismams, kuriai (-ioms) skirtas interneto svetainės turinys?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 15 Prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą turi būti aiškinamas taip, kad autorių teisėms gretutinių teisių, garantuojamų valstybės narės, į kurios teismą kreiptasi, tariamo pažeidimo atveju šis teismas turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį dėl atsakomybės už šių teisių pažeidimą jo veiklos teritorijoje prieinamoje interneto svetainėje patalpinus saugomas nuotraukas.
- 16 Pirmiausia, viena vertus, reikia priminti, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą turi būti aiškinamas savarankiškai ir siaurai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Coty Germany*, C-360/12, EU:C:2014:1318, 43–45 punktus).
- 17 Tik remiantis nuostata, leidžiančia nukrypti nuo Reglamento Nr. 44/2001 2 straipsnio 1 dalyje nustatyto pagrindinio principo, pagal kurį jurisdikcija priskiriama valstybės narės, kurios teritorijoje atsakovas turi gyvenamąją vietą, teismui, šio reglamento II skyriaus 2 skirsnyje numatyti tam tikri specialiosios jurisdikcijos priskyrimo atvejai, tarp kurių yra ir nustatytasis minėto reglamento 5 straipsnio 3 punkte (Sprendimo *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, 44 punktas).
- 18 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punkte esanti formuluotė „vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis ar jis gali įvykti“ reiškia ir vietą, kurioje žala atsirado, ir vietą, kurioje atsirado žalą lėmusi aplinkybė, todėl ieškinys atsakovui ieškovo nuožiūra gali būti pareikštas vienos iš šių dviejų vietų teisme (Sprendimo *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, 46 punktas).
- 19 Šiuo klausimu nusistovėjusioje teismo praktikoje nustatyta, kad jurisdikcijos taisyklė, numatyta minėto reglamento 5 straipsnio 3 punkte, pagrįsta ypač glaudžia sąsaja tarp ginčo ir vietos, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis arba jis gali įvykti, teismų, o tai pateisina jurisdikcijos priskyrimą pastariesiems dėl gero teisingumo administravimo ir veiksmingo proceso organizavimo priežasčių (Sprendimo *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, 47 punktas).
- 20 Kadangi nustačius vieną iš sąsajos veiksnių, pripažintų šio sprendimo 18 punkte nurodytoje teismo praktikoje, galima pagrįsti teismo, kuris objektyviai gali geriausiai įvertinti, ar įvykdytos asmens, kuriam iškelta byla, atsakomybę pagrindžiančios sąlygos, jurisdikciją, tai reiškia, kad tinkama kreiptis tik į teismą, kurio veiklos teritorijoje yra reikšmingas sąsajos veiksnys (Sprendimo *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, 48 punktas ir nurodyta teismo praktika).
- 21 Kita vertus, reikia pažymėti, jog nors pagrindinėje byloje P. Hejduk teigia, kad pažeistos jos autorių teisės interneto svetainėje patalpinus nuotraukas be jos sutikimo, šis teiginys, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, konkrečiai susijęs su autorių teisėms gretutinėmis teisėmis.
- 22 Šiuo klausimu reikia priminti, kad nors autorių teisės turi būti automatiškai saugomos, visų pirma pagal Direktyvą 2001/29, visose valstybėse narėse, joms taikomas teritorialumo principas. Taigi šios teisės gali būti pažeistos atitinkamai kiekvienoje iš valstybių narių, atsižvelgiant į taikytiną materialinę teisę (žr. Sprendimo *Pinckney*, C-170/12, EU:C:2013:635, 39 punktą).
- 23 Pirma, reikia konstatuoti, kad žalą sukėles įvykis, apibrėžiamas kaip aplinkybė, dėl kurios atsirado tariama žala (žr. Sprendimo *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, 28 punktą), neturi reikšmės nustatant teismo, nagrinėjančio tokią bylą kaip pagrindinę bylą, jurisdikciją.
- 24 Esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai tariamą deliktą sudaro autorių teisių ir autorių teisėms gretutinių teisių pažeidimas tam tikroje interneto svetainėje patalpinus nuotraukas be jų autoriaus sutikimo, žalą sukėlusiu įvykiu reikia laikyti techninio nuotraukų paskelbimo minėtoje

interneto svetainėje proceso pradėjimą. Taigi aplinkybė, sukelianti galimą autorių teisių pažeidimą, susijusi su šios svetainės savininko veiksmais (pagal analogiją žr. Sprendimo *Wintersteiger*, C-523/10, EU:C:2012:220, 34 ir 35 punktus).

- 25 Tokioje byloje kaip pagrindinė veiksmas ar neveikimas, kurie gali sudaryti tokį pažeidimą, gali būti priskirti tik vietai, kurioje yra *EnergieAgentur* buveinė, nes joje ši bendrovė priėmė ir įvykdė sprendimą patalpinti nuotraukas konkrečioje interneto svetainėje. Neginčijama, kad ši buveinė nėra valstybėje narėje, kurios teismas pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 26 Darytina išvada, kad tokiomis aplinkybėmis kaip pagrindinė byloje žalą lėmęs įvykis nutiko šios bendrovės buveinėje, taigi atsižvelgiant į ją negalima nustatyti teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikcijos.
- 27 Todėl, antra, reikia išnagrinėti, ar toks teismas gali turėti jurisdikciją pagal vietą, kurioje atsirado tariama žala.
- 28 Taigi reikia nustatyti sąlygas, kuriomis, vadovaujantis Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktu, žala dėl tariamo autorių teisių pažeidimo atsiranda arba gali atsirasti ne valstybėje narėje, kurioje atsakovas priėmė ir įvykdė sprendimą patalpinti nuotraukas konkrečioje interneto svetainėje.
- 29 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs ne tik tai, kad vieta, kurioje atsiranda žala, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, gali skirtis, atsižvelgiant į tai, kokia teisė buvo tariamai pažeista, bet taip pat tai, jog rizika, kad žala atsiras tam tikroje valstybėje narėje, siejama su sąlyga, kad teisė, kuri, teigiama, buvusi pažeista, turi būti saugoma šioje valstybėje narėje (žr. Sprendimo *Pinckney*, EU:C:2013:635, 32 ir 33 punktus).
- 30 Kalbant apie šį antrąjį aspektą, pagrindinė byloje P. Hejduk teigia, kad pažeistos jos autorių teisės paskelbus jos nuotraukas *EnergieAgentur* interneto svetainėje. Neginčijama, kaip visų pirma matyti iš šio sprendimo 22 punkto, kad teisės, kuriomis ji remiasi, yra saugomos Austrijoje.
- 31 Dėl rizikos, jog žala atsiras ne valstybėje narėje, kurioje yra *EnergieAgentur* buveinė, ši bendrovė pažymi, kad jos interneto svetainė su aukščiausio lygio Vokietijos nacionaliniu domenu „de“, kurioje paskelbtos ginčo objektu esančios nuotraukos, nėra skirta Austrijai, todėl pastarojoje valstybėje narėje žala neatsirado.
- 32 Šiuo aspektu iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad, priešingai nei Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkte, kuris išaiškintas Sprendime *Pammer ir Hotel Alpenhof* (C-585/08 ir C-144/09, EU:C:2010:740), pagal šio reglamento 5 straipsnio 3 punktą nereikalaujama, kad aptariama svetainė „būtų nukreipta į“ valstybę narę, į kurios teismą kreiptasi (žr. Sprendimo *Pinckney*, EU:C:2013:635, 42 punktą).
- 33 Taigi aiškinantis dėl žalos atsiradimo vietos siekiant nustatyti jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą, nesvarbi aplinkybė, kad pagrindinė byloje aptariama interneto svetainė nėra skirta valstybei narei, į kurios teismą kreiptasi.
- 34 Taigi tokiomis aplinkybėmis kaip pagrindinė byloje reikia nuspręsti, kad žala atsiranda ir (arba) kyla rizika jai atsirasti dėl su teisėmis, kuriomis remiasi P. Hejduk, susijusių nuotraukų prieinamumo valstybėje narėje, į kurios teismą kreiptasi, naudojantis *EnergieAgentur* interneto svetaine.
- 35 Reikia pažymėti, kad klausimas dėl P. Hejduk nurodytos žalos dydžio turi būti sprendžiamas nagrinėjant ieškinį iš esmės ir nėra svarbus jurisdikcijos tikrinimo stadijoje.

- 36 Tačiau būtina priminti, kad jeigu teismo, į kurį kreiptasi, valstybės narės suteikta autorių teisių ir autorių teisėms gretutinių teisių apsauga taikytina tik šios valstybės narės teritorijoje, teismas, į kurį kreiptasi, pagal tariamos žalos atsiradimo vietą turi jurisdikciją nagrinėti tik žalą, padarytą šios valstybės narės teritorijoje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Pinckney*, EU:C:2013:635, 45 punktą).
- 37 Iš tiesų kitų valstybių narių teismai iš esmės tebeturi jurisdikciją, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą ir teritorialumo principą, nagrinėti atitinkamų jų valstybių narių teritorijoje autorių teisėms ir autorių teisėms gretutinėms teisėms padarytą žalą, nes jie gali tinkamiau, pirma, įvertinti, ar iš tikrųjų buvo pažeistos atitinkamos valstybės narės garantuojamos minėtos teisės, ir, antra, nustatyti, kokio pobūdžio žala buvo padaryta (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Pinckney*, EU:C:2013:635, 46 punktą).
- 38 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad autorių teisių ir autorių teisėms gretutinių teisių, garantuojamų valstybės narės, į kurios teismą kreiptasi, tariamo pažeidimo atveju šis teismas turi jurisdikciją pagal žalos atsiradimo vietą nagrinėti ieškinį dėl atsakomybės už šių teisių pažeidimą jo veiklos teritorijoje prieinamoje interneto svetainėje patalpinus saugomas nuotraukas. Šis teismas turi jurisdikciją nagrinėti tik žalą, padarytą valstybės narės, kurioje jis yra, teritorijoje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 39 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 5 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad autorių teisių ir autorių teisėms gretutinių teisių, garantuojamų valstybės narės, į kurios teismą kreiptasi, tariamo pažeidimo atveju šis teismas turi jurisdikciją pagal žalos atsiradimo vietą nagrinėti ieškinį dėl atsakomybės už šių teisių pažeidimą jo veiklos teritorijoje prieinamoje interneto svetainėje patalpinus saugomas nuotraukas. Šis teismas turi jurisdikciją nagrinėti tik žalą, padarytą valstybės narės, kurioje jis yra, teritorijoje.

Parašai.